

«Η ευκαιρία της κοινότητας»: Συζήτηση με τον π. Θεοδόσιο Μαρτζούχο στα «Ευαγγελίστρια 2026»

/ [Ενορίες](#)

Η χριστιανική κοινότητα, στη θεολογική της βάση δεν είναι ένας μηχανισμός ασφάλειας, αλλά ένα δυναμικό σώμα σχέσεων. Η κοινότητα θεμελιώνεται στην κοινή αναφορά προς τον Θεό και στην αλληλοπεριχώρηση των μελών της.

Στο «Ενοριακό Αρχονταρίκι» του [Ιερού Ναού Ευαγγελιστρίας Πειραιώς](#) και στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «[Ευαγγελίστρια 2026](#)», την Δευτέρα 30 Μαρτίου 2026 ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Τσιμούρης, Θεολόγος, Εκπαιδευτικός, φιλοξένησε τον [Αρχιμανδρίτη π. Θεοδόσιο Μαρτζούχο](#), κληρικό της Ιεράς

Μητροπόλεως Νικοπόλεως και Πρεβέζης, σε μια συζήτηση με θέμα «Η ευκαιρία της κοινότητας».

Παρακολουθήστε τη συζήτηση:

Η συζήτηση αφορούσε την έννοια της χριστιανικής κοινότητας, με κεντρικό άξονα τη διάκριση ανάμεσα στη θεωρητική της ταυτότητα και την πρακτική της πραγματικότητα. Η αφετηρία της προβληματικής είναι η διαπίστωση ότι συχνά διατηρούνται «ονόματα χωρίς περιεχόμενο» – δηλαδή θεσμοί, έννοιες και δομές που έχουν χάσει την ουσία τους, αλλά εξακολουθούν να υφίστανται ως κελύφη. Η εικόνα του «τσόφλι χωρίς αυγό» αποτυπώνει εύστοχα αυτή την κατάσταση: η μορφή παραμένει, αλλά η ζωή έχει εκλείψει.

Η ανάγκη του ανθρώπου να διατηρεί τέτοια «κελύφη» εξηγείται είτε από άγνοια είτε από φόβο απέναντι στην ελευθερία και την ευθύνη. Η ελευθερία προϋποθέτει προσωπική ανάληψη ευθύνης, κάτι που πολλοί αποφεύγουν, προτιμώντας να εντάσσονται σε σχήματα που τους απαλλάσσουν από αυτήν. Έτσι, δημιουργούνται κοινότητες που λειτουργούν ως χώροι εξάρτησης αντί ως χώροι ωρίμανσης.

Όπως επεσήμανε ο π. Θεοδόσιος η χριστιανική κοινότητα, στη θεολογική της βάση δεν είναι ένας μηχανισμός ασφάλειας, αλλά ένα δυναμικό σώμα σχέσεων. Η

αναφορά στο «Πάτερ ημών» υπογραμμίζει ότι η πίστη είναι κατεξοχήν κοινοτική εμπειρία: ακόμη και όταν κάποιος προσεύχεται μόνος του, απευθύνεται σε «Πατέρα ημών» και όχι «Πατέρα μου». Η κοινότητα θεμελιώνεται στην κοινή αναφορά προς τον Θεό και στην αλληλοπεριχώρηση των μελών της.

Η ανάπτυξη της κοινότητας παραλληλίστηκε με τη βιολογική και πνευματική ανάπτυξη του ανθρώπου. Όπως ο άνθρωπος δεν γεννιέται ώριμος αλλά εξελίσσεται σταδιακά, έτσι και η κοινότητα δεν είναι ποτέ τέλεια από την αρχή. Οι αρετές δεν αποκτώνται ως «πακέτο», αλλά μέσα από μια διαδικασία αγώνα και συνειδητοποίησης. Η εικόνα της «κλίμακας» αποτυπώνει αυτή την πορεία: κάθε αρετή έχει στάδια, και η πρόοδος απαιτεί κόπο και επίγνωση.

Σημαντική ήταν στη συζήτηση και η απομυθοποίηση της κοινότητας ως «επίγειου παραδείσου». Η κοινότητα αποτελεί χώρο ανθρώπινης συνύπαρξης, με συγκρούσεις, δυσκολίες και ατέλειες. Η πραγματική πρόκληση είναι η αγάπη προς τον «άλλον», ακόμη και όταν αυτός είναι ενοχλητικός ή διαφορετικός. Η εντολή «αγάπα τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου» δεν αφορά σύγκριση αλλά τρόπο: όπως αγαπά κανείς αυτονόητα τον εαυτό του, έτσι καλείται να αγαπήσει και τον άλλον.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ιστορική εξέλιξη των κοινοτήτων. Κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, οι κοινότητες έγιναν πιο κλειστές και συλλογικές, λειτουργώντας ως μηχανισμοί προστασίας. Παρά τις δυσκολίες, ανέπτυξαν έντονη αλληλεγγύη και υπευθυνότητα: χρηματοδοτούσαν σπουδές νέων, φρόντιζαν τα μέλη τους και διατηρούσαν ζωντανή την αίσθηση του «ανήκειν». Ωστόσο, η εξιδανίκευση του παρελθόντος απορρίπτεται, καθώς συνυπήρχαν και τραγικές πτυχές, όπως αρνήσεις πίστης και εσωτερικές αντιφάσεις.

Στη σύγχρονη εποχή, η κρίση της κοινότητας συνδέεται με τη γραφειοκρατικοποίηση και τον θεσμικό αποπροσωποποιημένο χαρακτήρα της ενορίας. Η κατάργηση της ενεργού συμμετοχής των πιστών οδήγησε σε διάκριση μεταξύ «δρώντων» και «θεατών». Η κοινότητα μετατράπηκε σε χώρο όπου λίγοι αποφασίζουν και οι πολλοί παρακολουθούν παθητικά. Ακόμη και η λατρεία κινδυνεύει να γίνει «θεατρικό γεγονός», αντί για ζωντανή συμμετοχή.

Η έννοια της ελευθερίας αναδείχθηκε στη συζήτηση με τον π. Θεοδόσιο ως θεμελιώδης προϋπόθεση της κοινότητας. Η συμμετοχή δεν μπορεί να είναι εξαναγκαστική, ούτε ψυχολογικά ούτε θεσμικά. Η παραβολή του απολωλότες προβάτου δείχνει ότι η κοινότητα δεν κρατά τα μέλη της με καταναγκασμό, αλλά τα επαναφέρει με αγάπη. Η επιστροφή δεν συνοδεύεται από τιμωρία αλλά από αποδοχή.

Παράλληλα, επισημάνθηκε ο κίνδυνος του φανατισμού, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις αποχώρησης από την κοινότητα για λόγους πίστης. Ο φανατισμός χαρακτηρίζεται από την πεποίθηση ότι το άτομο αποτελεί το απόλυτο κριτήριο αλήθειας. Συχνά, τέτοιες στάσεις προκύπτουν ως αντίδραση σε «νεκρές» κοινότητες, αλλά οδηγούν σε νέα αδιέξοδα.

Η αυθεντικότητα της πίστης δεν μεταδίδεται μέσω θεωρητικών επιχειρημάτων αλλά μέσω βιώματος. Η πρόταση «έλα να ζήσεις μαζί μας» εκφράζει τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούσε η Εκκλησία: η εμπειρία της κοινότητας αποτελούσε το βασικό κριτήριο αλήθειας. Σήμερα, ωστόσο, πολλά στοιχεία έχουν αλλοιωθεί ή τυποποιηθεί, όπως ο ρόλος του αναδόχου ή η διαδικασία του βαπτίσματος.

Η πίστη αποτελεί «περιπέτεια» που απαιτεί προσωπική συμμετοχή και αγώνα, όπως

τονίστηκε. Δεν είναι μια διαδικασία αυτοματοποιημένη ή τυπική. Η εικόνα του ληστή στον σταυρό δείχνει ότι η σωτηρία δεν εξαρτάται από την τήρηση μιας γραμμικής πορείας, αλλά από τη γνήσια κίνηση προς τον Θεό. Η έννοια της «κίνησης» είναι πιο περιεκτική από την έννοια της «ανόδου»: δεν έχει σημασία μόνο η πρόοδος, αλλά η ζωντανή πορεία.

Ιδιαίτερη κριτική ασκήθηκε σε πρακτικές που μετατρέπουν την πίστη σε σύστημα εξάρτησης. Ο κίνδυνος δημιουργίας «κλειστών ομάδων» ή «πνευματικών εξαρτήσεων» είναι υπαρκτός, όταν οι άνθρωποι δεν οδηγούνται στην ελευθερία αλλά στην υποταγή. Η εξομολόγηση, για παράδειγμα, μπορεί να εκφυλιστεί σε ψυχολογική εκτόνωση χωρίς ουσιαστική μεταμόρφωση.

Ο ρόλος του ποιμένα αναδεικνύεται ως κρίσιμος αλλά συχνά παρεξηγημένος, όπως παρατήρησε ο π. Θεοδόσιος. Ο ποιμένας δεν είναι εξουσιαστής αλλά διακονητής. Οφείλει να ακούει, να σέβεται και να συνοδοιπορεί με τα μέλη της κοινότητας. Η σχέση του με τους πιστούς είναι σχέση ευθύνης και όχι κυριαρχίας.

Η έννοια της συνοδικότητας, αν και θεμελιώδης, συχνά παραμένει «γυμνό όνομα». Η απουσία ουσιαστικού διαλόγου και συμμετοχής οδηγεί σε αλλοίωση της εκκλησιαστικής ζωής και αντί για κοινότητα, δημιουργείται ένας μηχανισμός διοίκησης.

Τέλος, υπογραμμίσθηκε ότι η ανανέωση της κοινότητας δεν μπορεί να προέλθει από ιδεαλισμούς ή νοσταλγία, αλλά από ειλικρινή αντιμετώπιση της πραγματικότητας. Η εποχή μας, με τις δυσκολίες και τις προκλήσεις της, αποτελεί το πεδίο μέσα στο οποίο καλούμαστε να ζήσουμε την πίστη. Η ευθύνη δεν ανήκει σε κάποιον «άλλον» ή σε μια «ιδανική εποχή», αλλά στον καθένα προσωπικά.

Η αληθινή κοινότητα δεν είναι τέλεια ούτε δεδομένη· είναι ένας χώρος συνεχούς αγώνα, αγάπης και μεταμόρφωσης, όπου ο άνθρωπος μαθαίνει να γίνεται πρόσωπο μέσα από τη σχέση με τον άλλον και με τον Θεό.